

॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता — पद पाठः

द्वितीयकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः

इष्टिविधानं

ॐ नमः परमात्मने । श्री गुरुभ्यो नमः । हरिः ॐ

विश्वरूप इति विश्व—रूपः । वै । त्वाष्ट्रः । पुरोहित इति पुरः—हितः । देवानाम् । आसीत् ।
स्वस्त्रीयः । असुराणाम् । तस्य । त्रीणि । शीरूषाणि । आसन्न । सोमपानमिति सोम—पानम् ।
सुरापानमिति सुरा—पानम् । अन्नादनमित्यन्न—अदनम् । सः । प्रत्यर्खमिति प्रति—अर्खम् ।
देवेभ्यः । भागम् । अवदत् । परोर्खमिति परः—अर्खम् । असुरेभ्यः । सर्वस्मै । वै । प्रत्यर्ख-
मिति प्रति—अर्खम् । भागम् । वदन्ति । यस्मै । एव । परोर्खमिति परः—अर्खम् । वदन्ति ।
तस्य । भागः । उदितः । तस्मात् । इन्द्रः । अबिभेत् । ईदृङ् । वै । राष्ट्रम् । वीति । पर्यावर्तय-
तीति परि—आवर्तयति । इति । तस्य । वज्रम् । आदायेत्या—दाय । शीरूषाणि । अच्छिनत् ।
यत् । सोमपानमिति सोम—पानम् । १ (५०) ॥ [१] ॥ आसीत् । सः । कपिञ्जलः । अभवत् ।
यत् । सुरापानमिति सुरा—पानम् । सः । कलविङ्कः । यत् । अन्नादनमित्यन्न—अदनम् । सः ।
तित्तिरिः । तस्य । अञ्जलिना । ब्रह्महत्यामिति ब्रह्म—हत्याम् । उपेति । अगृह्णात् । ताम् । सँव्व-
थ्सरमिति सं—वथ्सरम् । अबिभः । तम् । भूतानि । अभीति । अक्रोशन्न । ब्रह्महन्निति ब्रह्म—
हन्न । इति । सः । पृथिवीम् । उपेति । असीदत् । अस्यै । ब्रह्महत्याया इति ब्रह्म—हत्यायै ।
तृतीयम् । प्रतीति । गृहाण । इति । सा । अब्रवीत् । वरम् । वृणै । खातात् । पराभविष्यन्तीति
परा—भविष्यन्ती । मन्ये । ततः । मा । परेति । भूवम् । इति । पुरा । ते । २ (५०) ॥ [२] ॥
सँव्वथ्सरादिति सं—वथ्सरात् । अपीति । रोहात् । इति । अब्रवीत् । तस्मात् । पुरा । सँव्व-

थ्सरादिति सं—वथ्सरात्। पृथिव्यै। खातम्। अपीति। रोहति। वारेवृतमिति वारे—वृतम्।
 हि। अस्यै। तृतीयम्। ब्रह्महत्याया इति ब्रह्म—हत्यायै। प्रतीति। अगृह्णात्। तत्। स्वकृ-
 तमिति स्व—कृतम्। इरिणम्। अभवत्। तस्मात्। आहिताग्निरित्याहित—अग्निः। श्रद्धा-
 देव इति श्रद्धा—देवः। स्वकृत इति स्व—कृते। इरिणे। न। अवेति। स्येत्। ब्रह्महत्याया
 इति ब्रह्म—हत्यायै। हि। एषः। वर्णः। सः। वनस्पतीन्। उपेति। असीदत्। अस्यै। ब्रह्म-
 हत्याया इति ब्रह्म—हत्यायै। तृतीयम्। प्रतीति। गृहीत। इति। ते। अब्रुवन्न। वरम्। वृणा-
 महै। वृक्णात्। ३ (५०) ॥ [३] ॥ पराभविष्यन्त इति परा—भविष्यन्तः। मन्यामहे। ततः।
 मा। परेति। भूम। इति। आब्रश्चनादित्या—ब्रश्चनात्। वः। भूयांसः। उदिति। तिष्ठान्। इति।
 अब्रवीत्। तस्मात्। आब्रश्चनादित्या—ब्रश्चनात्। वृक्षाणाम्। भूयांसः। उदिति। तिष्ठन्ति।
 वारेवृतमिति वारे—वृतम्। हि। एषाम्। तृतीयम्। ब्रह्महत्याया इति ब्रह्म—हत्यायै। प्रतीति।
 अगृह्णन्। सः। निर्यास इति निः—यासः। अभवत्। तस्मात्। निर्यासस्येति निः—यासस्य।
 न। आश्रयम्। ब्रह्महत्याया इति ब्रह्म—हत्यायै। हि। एषः। वर्णः। अथो इति। खलु। यः।
 एव। लोहितः। यः। वा। आब्रश्चनादित्या—ब्रश्चनात्। निर्येषतीति निः—येषति। तस्य। न।
 आश्रयम्। ४ (५०) ॥ [४] ॥ कामम्। अन्यस्य। सः। स्त्रीषसादमिति स्त्री—ससादम्।
 उपेति। असीदत्। अस्यै। ब्रह्महत्याया इति ब्रह्म—हत्यायै। तृतीयम्। प्रतीति। गृहीत। इति।
 ताः। अब्रुवन्न। वरम्। वृणामहै। ऋत्विषात्। प्रजामिति प्र—जाम्। विन्दामहै। कामम्।
 एति। विजनिनोरिति वि—जनिनोः। समिति। भवाम्। इति। तस्मात्। ऋत्विषात्। स्त्रियः।
 प्रजामिति प्र—जाम्। विन्दन्ते। कामम्। एति। विजनिनोरिति वि—जनिनोः। समिति।
 भवन्ति। वारेवृतमिति वारे—वृतम्। हि। आसाम्। तृतीयम्। ब्रह्महत्याया इति ब्रह्म—हत्यायै।
 प्रतीति। अगृह्णन्। सा। मलवद्वासा इति मलवत्—वासः। अभवत्। तस्मात्। मलवद्वा-
 ससेति मलवत्—वाससा। न। समिति। वदेत्। ५ (५०) ॥ [५] ॥ न। सह। आसीत्।
 न। अस्याः। अन्नम्। अद्यात्। ब्रह्महत्याया इति ब्रह्म—हत्यायै। हि। एषा। वर्णम्। प्रति-
 मुच्येति प्रति—मुच्यं। आस्ते। अथो इति। खलु। आहुः। अभ्यञ्जनमित्यभि—अञ्जनम्। वाव।
 स्त्रियाः। अन्नम्। अभ्यञ्जनमित्यभि—अञ्जनम्। एव। न। प्रतिगृह्यमिति प्रति—गृह्यम्। कामम्।

अन्यत् । इति । याम् । मलवद्वाससमिति मलवत्—वाससम् । सम्भवन्तीति सं—भवन्ति । यः । ततः । जायते । सः । अभिशस्त इत्यभि—शस्तः । याम् । अरण्ये । तस्यै । स्तेनः । याम् । पराचीम् । तस्यै । हीतमुखीति हीत—मुखी । अपगल्भ इत्यप—गल्भः । या । स्नाति । तस्याः । अप्सित्यप्—सु । मारुकः । या । ६ (५०) ॥ [६] ॥ अभ्यङ्क इत्यभि—अङ्के । तस्यै । दुश्चर्मैति दुः—चर्मा । या । प्रलिखत इति प्र—लिखते । तस्यै । खलतिः । अपमारीत्यप—मारी । या । आङ्क इत्या—अङ्के । तस्यै । काणः । या । दतः । धावते । तस्यै । श्यावदन्निति श्याव—दन्न । या । नखानि । निकृन्तत इति नि—कृन्तते । तस्यै । कुनखी । या । कृणत्ति । तस्यै । क्लीबः । या । रज्जुम् । सृजति । तस्याः । उद्वन्धुक इत्युत्—बन्धुकः । या । पर्णेन । पिबति । तस्याः । उन्मादुक इत्युत्—मादुकः । या । खर्वेण । पिबति । तस्यै । खर्वः । तिस्रः । रात्रीः । व्रतम् । चरेत् । अञ्जलिना । वा । पिबेत् । अखर्वेण । वा । पात्रेण । प्रजाया इति प्र—जायै । गोपीथाय ॥ [७] ॥

(यथ सौमपानं ते वृक्णात् तस्य नाशयं वदेत् मारुको या ऽखर्वेण वा त्रीणि च)

॥ १ ॥

त्वष्टा । हतपुत्र इति हत—पुत्रः । वीन्द्रमिति वि—इन्द्रम् । सोमम् । एति । अहरत् । तस्मिन् । इन्द्रः । उपहवमित्युप—हवम् । ऐच्छत् । तम् । न । उपेति । अह्वयत् । पुत्रम् । मे । अवधीः । इति । सः । यज्ञवेशसमिति यज्ञ—वेशसम् । कृत्वा । प्रासहेति प्र—सहा । सोमम् । अपिबत् । तस्य । यत् । अत्यशिष्यतेत्यति—अशिष्यत । तत् । त्वष्टा । आहवनीयमित्या—हवनीयम् । उप । प्रेति । अवर्तयत् । स्वाहा । इन्द्रशत्रुरितीन्द्र—शत्रुः । वर्द्धस्व । इति । यत् । अवर्तयत् । तत् । वृत्रस्य । वृत्रत्वमिति वृत्र—त्वम् । यत् । अब्रवीत् । स्वाहा । इन्द्रशत्रुरितीन्द्र—शत्रुः । वर्द्धस्व । इति । तस्मात् । अस्य । ८ (५०) ॥ [८] ॥ इन्द्रः । शत्रुः । अभवत् । सः । सम्भवन्निति सं—भवन्न । अग्नीषोमावित्यग्नी—सोमौ । अभि । समिति । अभवत् । सः । इषुमात्रमिषुमात्रमितीषुमात्रं—इषुमात्रम् । विष्वङ् । अवर्द्धत् । सः । इमान् । लोकान् । अवृणोत् । यत् । इमान् । लोकान् । अवृणोत् । तत् । वृत्रस्य । वृत्रत्वमिति वृत्र—त्वम् । तस्मात् । इन्द्रः । अबिभेत् । सः । प्रजापतिमिति प्रजा—पतिम् । उपेति । अधावत् । शत्रुः । मे । अजनि । इति । तस्मै । वज्रम् । सिक्त्वा । प्रेति । अयच्छत् । एतेन । जहि । इति । तेन । अभीति । आयत् । तौ ।

अब्रूताम्। अग्नीषोमावित्यग्नी—सोमौ॥ मा। ९ (५०) ॥ [९] ॥ प्रेति। हाः। आवम्। अन्तः।
 स्वः। इति। मम। वै। युवम्। स्थः। इति। अब्रवीत्। माम्। अभि। एति। इतम्। इति। तौ।
 भागधेयमिति भाग—धेयम्। ऐच्छेताम्। ताभ्याम्। एतम्। अग्नीषोमीयमित्यग्नी—सोमीयम्।
 एकादशकपालमित्येकादश—कपालम्। पूर्णमास इति पूर्ण—मासे। प्रेति। अयच्छत्। तौ।
 अब्रूताम्। अभीति। सन्दष्टाविति सं—दष्टौ। वै। स्वः। न। शक्रुवः। ऐतुमित्या—एतुम्।
 इति। सः। इन्द्रः। आत्मनः। शीतरूराविति शीत—रूरौ। अजनयत्। तत्। शीतरूर-
 योरिति शीत—रूरयोः। जन्म। यः। एवं। शीतरूरयोरिति शीत—रूरयोः। जन्म। वेद।
 १० (५०) ॥ [१०] ॥ न। एनम्। शीतरूराविति शीत—रूरौ। हतः। ताभ्याम्। एनम्।
 अभीति। अनयत्। तस्मात्। जञ्जभ्यमानात्। अग्नीषोमावित्यग्नी—सोमौ॥ निरिति। अक्रा-
 मताम्। प्राणापानाविति प्राण—अपानौ। वै। एनम्। तत्। अजहिताम्। प्राण इति प्र—अनः।
 वै। दर्षः। अपान इत्यप—अनः। क्रतुः। तस्मात्। जञ्जभ्यमानः। ब्रूयात्। मयि। दर्ष-
 क्रतू इति दर्ष—क्रतू। इति। प्राणापानाविति प्राण—अपानौ। एव। आत्मन्न। धत्ते। सर्वम्।
 आयुः। एति। सः। देवताः। वृत्रात्। निरूहयेति निः—हूय। वार्त्रघ्नमिति वार्त्र—घ्नम्। हविः।
 पूर्णमास इति पूर्ण—मासे। निरिति। अवपत्। घन्ति। वै। एनम्। पूर्णमास इति पूर्ण—मासे।
 एति। ११ (५०) ॥ [११] ॥ अमावास्यायामित्यमा—वास्यायाम्। प्याययन्ति। तस्मात्।
 वार्त्रघ्नी इति वार्त्र—घ्नी। पूर्णमास इति पूर्ण—मासे। अन्विति। उच्येते इति। वृधन्वती इति
 वृधन्न—वती। अमावास्यायामित्यमा—वास्यायाम्। तत्। सञ्जस्थाप्येति सं—स्थाप्य। वार्त्र-
 घ्नमिति वार्त्र—घ्नम्। हविः। वज्रम्। आदायेत्या—दाय। पुनः। अभीति। आयत्। ते इति।
 अब्रूताम्। द्यावापृथिवी इति द्यावा—पृथिवी। मा। प्रेति। हाः। आवयोः। वै। श्रितः। इति। ते
 इति। अब्रूताम्। वरम्। वृणावहै। नर्षत्रविहितेति नर्षत्र—विहिता। अहम्। असांनि। इति।
 असौ। अब्रवीत्। चित्रविहितेति चित्र—विहिता। अहम्। इति। इयम्। तस्मात्। नर्षत्रविहि-
 तेति नर्षत्र—विहिता। असौ। चित्रविहितेति चित्र—विहिता। इयम्। यः। एवम्। द्यावापृथि-
 व्योरिति द्यावा—पृथिव्योः। १२ (५०) ॥ [१२] ॥ वरम्। वेद। एति। एनम्। वरः। गच्छति।
 सः। आभ्याम्। एव। प्रसूत इति प्र—सूतः। इन्द्रः। वृत्रम्। अहन्न। ते। देवाः। वृत्रम्। हत्वा।

अग्नीषोमावित्यग्नी—सोमौ॥ अब्रुवन्न। हव्यम्। नः। वहतम्। इति। तौ। अब्रूताम्। अपते-
जसावित्यप—तेजसौ। वै। त्यौ। वृत्रे। वै। त्ययोः। तेजः। इति। ते। अब्रुवन्न। कः। इदम्।
अच्छ। एति। इति। गौः। इति। अब्रुवन्न। गौः। वाव। सर्वस्य। मित्रम्। इति। सा। अब्रवीत्।
१३ (५०) ॥ [१३] ॥ वरम्। वृणौ। मयि। एव। सता। उभयेन। भुनजादध्वै। इति। तत्।
गौः। एति। अहरत्। तस्मात्। गवि। सता। उभयेन। भुञ्जते। एतत्। वै। अग्नेः। तेजः।
यत्। घृतम्। एतत्। सोमस्य। यत्। पयः। यः। एवं। अग्नीषोमयोरित्यग्नी—सोमयोः। तेजः।
वेद। तेजस्वी। एव। भवति। ब्रह्मवादिन इति ब्रह्म—वादिनः। वदन्ति। किन्देवत्यमिति किं—
देवत्यम्। पौर्णमासमिति पौर्ण—मासम्। इति। प्राजापत्यमिति प्राजा—पत्यम्। इति। ब्रूयात्।
तेन। इन्द्रम्। ज्येष्ठम्। पुत्रम्। निरवासाययदिति निः—अवासाययत्। इति। तस्मात्। ज्येष्ठम्।
पुत्रम्। धनेन। निरवसाययन्तीति निः—अवसाययन्ति ॥ [१४] ॥

(अस्य मा वेदा द्यावापृथिव्यो रब्रवी दिति तस्मा चत्वारि च)

॥ २ ॥

★

इन्द्रम्। वृत्रम्। जघ्निवांसम्। मृधः। अभि। प्रेति। अवेपन्त। सः। एतम्। वैमृधम्। पूर्ण-
मास इति पूर्ण—मासे। अनुनिर्वाप्यमित्यनु—निर्वाप्यम्। अपश्यत्। तम्। निरिति। अवपत्।
तेन। वै। सः। मृधः। अपेति। अहत। यत्। वैमृधः। पूर्णमास इति पूर्ण—मासे। अनुनिर्वाप्य
इत्यनु—निर्वाप्यः। भवति। मृधः। एव। तेन। यजमानः। अपेति। हते। इन्द्रः। वृत्रम्। हत्वा।
देवताभिः। च। इन्द्रियेण। च। वीति। आर्द्धत। सः। एतम्। आग्नेयम्। अष्टाकपालमि-
त्यष्टा—कपालम्। अमावास्यायामित्यमा—वास्यायाम्। अपश्यत्। ऐन्द्रम्। दधि। १५ (५०)
॥ [१५] ॥ तम्। निरिति। अवपत्। तेन। वै। सः। देवताः। च। इन्द्रियम्। च। अवेति।
अरुन्ध। यत्। आग्नेयः। अष्टाकपाल इत्यष्टा—कपालः। अमावास्यायामित्यमा—वास्यायाम्।
भवति। ऐन्द्रम्। दधि। देवताः। च। एव। तेन। इन्द्रियम्। च। यजमानः। अवेति। रुन्धे।
इन्द्रस्य। वृत्रम्। जघ्नुषः। इन्द्रियम्। वीर्यम्। पृथिवीम्। अनु। वीति। आर्च्छत्। तत्। ओष-
धयः। वीरुधः। अभवन्न। सः। प्रजापतिमिति प्रजा—पतिम्। उपेति। अधावत्। वृत्रं। मे।
जघ्नुषः। इन्द्रियम्। वीर्यम्। १६ (५०) ॥ [१६] ॥ पृथिवीम्। अनु। वीति। आरत्। तत्।

ओषधयः। वीरुधः। अभूवन्न। इति। सः। प्रजापतिरिति प्रजा—पतिः। पशून्। अब्रवीत्।
 एतत्। अस्मै। समिति। नयत्। इति। तत्। पशवः। ओषधीभ्य इत्योषधि—भ्यः। अधीति।
 आत्मन्न। समिति। अनयन्न। तत्। प्रतीति। अदुहन्न। यत्। समनयन्निति सं—अनयन्न।
 तत्। सान्नाय्यस्येति सां—नाय्यस्य। सान्नाय्यत्वमिति सान्नाय्य—त्वम्। यत्। प्रत्यदुहन्निति
 प्रति—अदुहन्न। तत्। प्रतिधुष इति प्रति—धुषः। प्रतिधुक्तमिति प्रतिधुक्—त्वम्। समिति।
 अनैषुः। प्रतीति। अधुषन्न। न। तु। मयि। श्रयते। इति। अब्रवीत्। एतत्। अस्मै। १७
 (५०) ॥ [१७] ॥ श्रुतम्। कुरुत्। इति। अब्रवीत्। तत्। अस्मै। श्रुतम्। अकुर्वन्न। इन्द्रियम्।
 वाव। अस्मिन्न। वीर्यम्। तत्। अश्रयन्न। तत्। श्रुतस्य। श्रुतत्वमिति श्रुत—त्वम्। समिति।
 अनैषुः। प्रतीति। अधुषन्न। श्रुतम्। अक्रन्न। न। तु। मा। धिनोति। इति। अब्रवीत्। एतत्।
 अस्मै। दधि। कुरुत्। इति। अब्रवीत्। तत्। अस्मै। दधि। अकुर्वन्न। तत्। एनम्। अधिनोत्।
 तत्। ददध्नः। दधित्वमिति दधि—त्वम्। ब्रह्मवादिन इति ब्रह्म—वादिनः। वदन्ति। ददध्नः।
 पूर्वस्य। अवदेयमित्यव—देयम्। १८ (५०) ॥ [१८] ॥ दधि। हि। पूर्वम्। क्रियते। इति।
 अनादृत्येत्यना—दृत्य। तत्। श्रुतस्य। एव। पूर्वस्य। अवेति। द्येत्। इन्द्रियम्। एव। अस्मिन्न।
 वीर्यम्। श्रित्वा। ददध्ना। उपरिष्ठात्। धिनोति। यथापूर्वमिति यथा—पूर्वम्। उपेति। एति।
 यत्। पूतीकैः। वा। पर्णवल्कैरिति पर्ण—वल्कैः। वा। आतञ्च्यादित्या—तञ्च्यात्। सौम्यम्।
 तत्। यत्। कलैः। राख्ससम्। तत्। यत्। तण्डुलैः। वैश्वदेवमिति वैश्व—देवम्। तत्। यत्।
 आतञ्चनेनेत्या—तञ्चनेन। मानुषम्। तत्। यत्। ददध्ना। तत्। सेन्द्रमिति स—इन्द्रम्। ददध्ना।
 एति। तनक्ति। १९ (५०) ॥ [१९] ॥ सेन्द्रत्वायेति सेन्द्र—त्वाय। अग्निहोत्रोच्छेषणमित्य-
 ग्निहोत्र—उच्छेषणम्। अभ्यातनक्तीत्यभि—आतनक्ति। यज्ञस्य। सन्तत्या इति सं—तत्यै।
 इन्द्रः। वृत्रम्। हत्वा। पराम्। परावतमिति परा—वतम्। अगच्छत्। अपेति। अराधम्। इति।
 मन्यमानः। तम्। देवताः। प्रैषमिति प्र—एषम्। ऐच्छन्न। सः। अब्रवीत्। प्रजापतिरिति प्रजा—
 पतिः। यः। प्रथमः। अनुविन्दतीत्यनु—विन्दति। तस्य। प्रथमम्। भागधेयमिति भाग—
 धेयम्। इति। तम्। पितरः। अन्विति। अविन्दन्न। तस्मात्। पितृभ्य इति पितृ—भ्यः। पूर्वद्युः।
 क्रियते। सः। अमावास्यामित्यमा—वास्याम्। प्रति। एति। अगच्छत्। तम्। देवाः। अभि।

समिति। अगच्छन्त। अमा। वै। नः। २० (५०) ॥ [२०] ॥ अद्य। वसु। वसति। इति।
इन्द्रः। हि। देवानाम्। वसु। तत्। अमावास्याया इत्यमा—वास्यायाः। अमावास्यत्वमित्य-
मावास्य—त्वम्। ब्रह्मवादिन इति ब्रह्म—वादिनः। वदन्ति। किन्देवत्यमिति किं—देवत्यम्।
सान्नाय्यमिति सां—नाय्यम्। इति। वैश्वदेवमिति वैश्व—देवम्। इति। ब्रूयात्। विश्वे। हि। तत्।
देवाः। भागधेयमिति भाग—धेयम्। अभीति। समगच्छन्तेति सं—अगच्छन्त। इति। अथो
इति। खलु। ऐन्द्रम्। इति। एव। ब्रूयात्। इन्द्रम्। वाव। ते। तत्। भिषज्यन्तः। अभि।
समिति। अगच्छन्त। इति ॥ [२१] ॥

(दधि मे जघ्नुष इन्द्रियव्यैर्य मित्यब्रवीदेतदस्मा अवदेयं तनक्ति नो द्विचत्वारिंशच्च)

॥ ३ ॥

★

ब्रह्मवादिन इति ब्रह्म—वादिनः। वदन्ति। सः। तु। वै। द्रुशपूर्णमासाविति द्रुश—पूर्ण-
मासौ। यजेत। यः। एनौ। सेन्द्राविति स—इन्द्रौ। यजेत। इति। वैमृधः। पूर्णमास इति
पूर्ण—मासे। अनुनिर्वाप्य इत्यनु—निर्वाप्यः। भवति। तेन। पूर्णमास इति पूर्ण—मासः। सेन्द्र
इति स—इन्द्रः। ऐन्द्रम्। दधि। अमावास्यायामित्यमा—वास्यायाम्। तेन। अमावास्येत्यमा—
वास्या। सेन्द्रेति स—इन्द्रा। यः। एवम्। विद्वान्। द्रुशपूर्णमासाविति द्रुश—पूर्णमासौ।
यजते। सेन्द्राविति स—इन्द्रौ। एव। एनौ। यजते। श्वःश्व इति श्वः—श्वः। अस्मै। ईजानाय।
वसीयः। भवति। देवाः। वै। यत्। यज्ञे। अकुर्वत। तत्। असुराः। अकुर्वत। ते। देवाः।
एताम्। २२ (५०) ॥ [२२] ॥ इष्टिम्। अपश्यन्न। आग्नावैष्णवमित्याग्ना—वैष्णवम्। एका-
दशकपालमित्येकादश—कपालम्। सरस्वत्यै। चरुम्। सरस्वते। चरुम्। ताम्। पौर्णमास-
मिति पौर्ण—मासम्। सङ्स्थाप्येति सं—स्थाप्य। अनु। निरिति। अवपन्न। ततः। देवाः।
अभवन्न। परेति। असुराः। यः। भ्रातृव्यवानिति भ्रातृव्य—वान्। स्यात्। सः। पौर्णमास-
मिति पौर्ण—मासम्। सङ्स्थाप्येति सं—स्थाप्य। एताम्। इष्टिम्। अनु। निरिति। वपेत्।
पौर्णमासेनेति पौर्ण—मासेन। एव। वज्रम्। भ्रातृव्याय। प्रहृत्येति प्र—हृत्य। आग्नावैष्णवेने-
त्याग्ना—वैष्णवेन। देवताः। च। यज्ञम्। च। भ्रातृव्यस्य। वृद्धे। मिथुनान्। पशून्। सारस्व-
ताभ्याम्। यावत्। एव। अस्य। अस्ति। तत्। २३ (५०) ॥ [२३] ॥ सर्वम्। वृद्धे। पौर्ण-

मासीमिति पौर्ण—मासीम्। एव। यजेत। भ्रातृव्यवानिति भ्रातृव्य—वान्। न। अमावास्यामि-
 त्यमा—वास्याम्। हत्वा। भ्रातृव्यम्। न। एति। प्याययति। साकंप्रस्थायीयेनेति साकं—प्रस्था-
 यीयेन। यजेत। पशुकाम इति पशु—कामः। यस्मै। वै। अल्पेन। आहरन्तीत्या—हरन्ति।
 न। आत्मना। तृप्यति। न। अन्यस्मै। ददाति। यस्मै। महता। तृप्यति। आत्मना। ददाति।
 अन्यस्मै। महता। पूर्णम्। होतव्यम्। तृप्तः। एव। एनम्। इन्द्रः। प्रजयेति प्र—जया। पशु-
 भिरिति पशु—भिः। तर्पयति। दारुपात्रेणेति दारु—पात्रेण। जुहोति। न। हि। मृन्मयमिति
 मृत्—मयम्। आहुतिमित्या—हुतिम्। आनशे। औदुंबरम्। २४ (५०) ॥ [२४] ॥ भवति।
 ऊर्क। वै। उदुंबरः। ऊर्क। पशवः। ऊर्जा। एव। अस्मै। ऊर्जम्। पशून्। अवेति। रुन्धे।
 न। अगतश्रीरित्यगत—श्रीः। महेन्द्रमिति महा—इन्द्रम्। यजेत। त्रयः। वै। गतश्रिय इति
 गत—श्रियः। शुश्रुवान्। ग्रामणीरिति ग्राम—नीः। राजन्यः। तेषाम्। महेन्द्र इति महा—
 इन्द्रः। देवता। यः। वै। स्वाम्। देवताम्। अतियजत इत्यति—यजते। प्रेति। स्वायै। देव-
 ताये। च्यवते। न। पराम्। प्रेति। आप्नोति। पापीयान्। भवति। सव्वथ्सरमिति सं—वथ्सरम्।
 इन्द्रम्। यजेत। सव्वथ्सरमिति सं—वथ्सरम्। हि। व्रतम्। न। अतीति। स्वा। २५ (५०)
 ॥ [२५] ॥ एव। एनम्। देवता। इज्यमाना। भूत्यै। इन्धे। वसीयान्। भवति। सव्वथ्सरस्येति
 सं—वथ्सरस्यं। परस्तात्। अग्नये। व्रतपतय इति व्रत—पतये। पुरोडाशम्। अष्टाकपालमि-
 त्यष्टा—कपालम्। निरिति। वपेत्। सव्वथ्सरमिति सं—वथ्सरम्। एव। एनम्। वृत्रम्। जघ्नि-
 वाशम्। अग्निः। व्रतपतिरिति व्रत—पतिः। व्रतम्। एति। लंभयति। ततः। अधीति। कामम्।
 यजेत ॥ [२६] ॥

(एतां त दौदुम्बरं स्वा त्रिंशच्च)

॥ ४ ॥

★

न। असौमयाजीत्यसौम—याजी। समिति। नयेत्। अनागतमित्यना—गतम्। वै। एतस्य।
 पयः। यः। असौमयाजीत्यसौम—याजी। यत्। असौमयाजीत्यसौम—याजी। सन्नयेदिति
 सं—नयेत्। परिमोष इति परि—मोषः। एव। सः। अनृतम्। करोति। अथो इति। परेति।
 एव। सिच्यते। सोमयाजीति सोम—याजी। एव। समिति। नयेत्। पयः। वै। सोमः। पयः।

सान्नाय्यमिति सां—नाय्यम्। पयसा। एव। पयः। आत्मन्। धत्ते। वीति। वै। एतम्। प्रज-
येति प्र—जया। पशुभिरिति पशु—भिः। अर्द्धयति। वर्द्धयति। अस्य। भ्रातृव्यम्। यस्य।
हविः। निरुप्तमिति निः—उप्तम्। पुरस्तात्। चन्द्रमाः। २७ (५०) ॥ [२७] ॥ अभीति। उदे-
तीत्युत्—एति। त्रेधा। तण्डुलान्। वीति। भजेत्। ये। मर्द्ध्यमाः। स्युः। तान्। अग्नये। दात्रे।
पुरोडाशम्। अष्टाकपालमित्यष्टा—कपालम्। कुर्यात्। ये। स्थविष्ठाः। तान्। इन्द्राय। प्रदात्र
इति प्र—दात्रे। दधन्। चरुम्। ये। अणिष्ठाः। तान्। विष्णवे। शिपिविष्टायेति शिपि—विष्टाय।
शृते। चरुम्। अग्निः। एव। अस्मै। प्रजामिति प्र—जाम्। प्रजनयतीति प्र—जनयति। वृद्धाम्।
इन्द्रः। प्रेति। यच्छति। यज्ञः। वै। विष्णुः। पशवः। शिपिः। यज्ञे। एव। पशुषु। प्रतीति।
तिष्ठति। न। द्वे इति। २८ (५०) ॥ [२८] ॥ यजेत। यत्। पूर्वया। संप्रतीति सं—प्रति।
यजेत। उत्तरयेत्युत्—तरया। छंबट्। कुर्यात्। यत्। उत्तरयेत्युत्—तरया। संप्रतीति सं—प्रति।
यजेत। पूर्वया। छंबट्। कुर्यात्। न। इष्टिः। भवति। न। यज्ञः। तत्। अन्विति। ह्रीतमु-
खीति ह्रीत—मुखी। अपगल्भ इत्यप—गल्भः। जायते। एकाम्। एव। यजेत। प्रगल्भ इति
प्र—गल्भः। अस्य। जायते। अनादृत्येत्यना—दृत्य। तत्। द्वे इति। एव। यजेत। यज्ञमुख-
मिति यज्ञ—मुखम्। एव। पूर्वया। आलभत इत्या—लभते। यजते। उत्तरयेत्युत्—तरया।
देवताः। एव। पूर्वया। अवरुन्ध इत्यव—रुन्धे। इन्द्रियम्। उत्तरयेत्युत्—तरया। देवलोक-
मिति देव—लोकम्। एव। २९ (५०) ॥ [२९] ॥ पूर्वया। अभिजयतीत्यभि—जयति। मनु-
ष्यलोकमिति मनुष्य—लोकम्। उत्तरयेत्युत्—तरया। भूयसः। यज्ञक्रतूनि यज्ञ—क्रतून्।
उपेति। एति। एषा। वै। सुमना इति सु—मनाः। नाम। इष्टिः। यम्। अद्य। ईजानम्। पश्चात्।
चन्द्रमाः। अभीति। उदेतीत्युत्—एति। अस्मिन्। एव। अस्मै। लोके। अर्द्धकम्। भवति।
दारुषायणयज्ञेनेति दारुषायण—यज्ञेन। सुवर्गकाम इति सुवर्ग—कामः। यजेत। पूर्णमास इति
पूर्ण—मासे। समिति। नयेत्। मैत्रावरुण्येति मैत्रा—वरुण्या। आमिर्षया। अमावास्याया-
मित्यमा—वास्यायाम्। यजेत। पूर्णमास इति पूर्ण—मासे। वै। देवानाम्। सुतः। तेषाम्।
एतम्। अर्द्धमासमित्यर्द्ध—मासम्। प्रसुत इति प्र—सुतः। तेषाम्। मैत्रावरुणीति मैत्रा—
वरुणी। वशा। अमावास्यायामित्यमा—वास्यायाम्। अनुबन्ध्येत्यनु—बन्ध्या। यत्। ३० (५०)

॥ [३०] ॥ पूर्वैद्युः । यजते । वेदिम् । एव । तत् । करोति । यत् । वथ्सान् । अपाकरोतीत्यप—
आकरोति । सदोहविर्द्धाने इति सदः—हविर्द्धाने । एव । समिति । मिनोति । यत् । यजते । देवैः ।
एव । सुत्याम् । समिति । पादयति । सः । एतम् । अर्द्धमासमित्यर्द्ध—मासम् । सधमादमिति
सध—मादम् । देवैः । सोमम् । पिबति । यत् । मैत्रावरुण्येति मैत्रा—वरुण्या । आमिर्ख्या ।
अमावास्यायामित्यमा—वास्यायाम् । यजते । या । एव । असौ । देवानाम् । वशा । अनुबन्धे-
त्यनु—बन्ध्या । सो इति । एव । एषा । एतस्य । साख्यादिति स—अख्यात् । वै । एषः । देवान् ।
अभ्यारोहतीत्यभि—आरोहति । यः । एषाम् । यज्ञम् । ३१ (५०) ॥ [३१] ॥ अभ्यारोहती-
त्यभि—आरोहति । यथा । खलु । वै । श्रेयान् । अभ्यारूढ इत्यभि—आरूढः । कामयते । तथा ।
करोति । यदि । अवविद्ध्यतीत्यव—विद्ध्यति । पापीयान् । भवति । यदि । न । अवविद्ध्यती-
त्यव—विद्ध्यति । सदृष्टिति स—दृष्टः । व्यावृत्काम इति व्यावृत्—कामः । एतेन । यज्ञेन । यजेत ।
रूपुरपविरिति रूपुर—पविः । हि । एषः । यज्ञः । ताजक् । पुण्यः । वा । भवति । प्रेति । वा ।
मीयते । तस्य । एतत् । व्रतम् । न । अनृतम् । वदेत् । न । मासम् । अशजीयात् । न । स्त्रियम् ।
उपेति । इयात् । न । अस्य । पल्पूलनेन । वासः । पल्पूलयेयुः । एतत् । हि । देवाः । सर्वम् । न ।
कुर्वन्ति ॥ [३२] ॥

(चन्द्रमा द्वे देवलोकमेव यद् यज्ञं पल्पूलयेयुः षट् च)

॥ ५ ॥

★

एषः । वै । देवरथ इति देव—रथः । यत् । द्रुशपूर्णमासाविति द्रुश—पूर्णमासौ । यः ।
द्रुशपूर्णमासाविति द्रुश—पूर्णमासौ । इष्ट्वा । सोमेन । यजते । रथस्पष्ट इति रथ—स्पष्टे ।
एव । अवसान इत्यव—साने । वरे । देवानाम् । अवेति । स्यति । एतानि । वै । अङ्गापरूषी-
षीत्यङ्गा—परूषि । सव्वथसरस्येति सं—वथसरस्य । यत् । द्रुशपूर्णमासाविति द्रुश—पूर्ण-
मासौ । यः । एवम् । विद्वान् । द्रुशपूर्णमासाविति द्रुश—पूर्णमासौ । यजते । अङ्गापरूषी-
षीत्यङ्गा—परूषि । एव । सव्वथसरस्येति सं—वथसरस्य । प्रतीति । दधाति । एते इति । वै । सव्व-
थसरस्येति सं—वथसरस्य । चरुषुषी इति । यत् । द्रुशपूर्णमासाविति द्रुश—पूर्णमासौ । यः ।
एवम् । विद्वान् । द्रुशपूर्णमासाविति द्रुश—पूर्णमासौ । यजते । ताभ्याम् । एव । सुवर्गमिति

सुवः—गम्। लो॒कम्। अन्वि॒ति। प॒श्य॒ति। ३३ (५०) ॥ [३३] ॥ ए॒षा। वै। दे॒वाना॑म्। वि॒क्रा॒न्ति॒रिति॒ वि—क्रा॒न्तिः। यत्। द॒र्श॒पूर्ण॑मा॒सावि॑ति द॒र्श—पूर्ण॑मा॒सौ। यः। ए॒वम्। वि॒द्वान्। द॒र्श॒पूर्ण॑मा॒सावि॑ति द॒र्श—पूर्ण॑मा॒सौ। यज॑ते। दे॒वाना॑म्। ए॒व। वि॒क्रा॒न्ति॒मिति॒ वि—क्रा॒न्तिम्। अनु॑। वी॒ति। क्र॒म॒ते। ए॒षः। वै। दे॒व॒यान॑ इति दे॒व—यान॑ः। पन्थाः॑। यत्। द॒र्श॒पूर्ण॑मा॒सावि॑ति द॒र्श—पूर्ण॑मा॒सौ। यः। ए॒वम्। वि॒द्वान्। द॒र्श॒पूर्ण॑मा॒सावि॑ति द॒र्श—पूर्ण॑मा॒सौ। यज॑ते। यः। ए॒व। दे॒व॒यान॑ इति दे॒व—यान॑ः। पन्थाः॑। तम्। स॒मारो॑ह॒तीति॒ सं—आ॒रो॒ह॒ति। ए॒तौ। वै। दे॒वाना॑म्। ह॒री इति॑। यत्। द॒र्श॒पूर्ण॑मा॒सावि॑ति द॒र्श—पूर्ण॑मा॒सौ। यः। ए॒वम्। वि॒द्वान्। द॒र्श॒पूर्ण॑मा॒सावि॑ति द॒र्श—पूर्ण॑मा॒सौ। यज॑ते। यौ। ए॒व। दे॒वाना॑म्। ह॒री इति॑। ताभ्या॑म्। ३४ (५०) ॥ [३४] ॥ ए॒व। ए॒भ्यः। ह॒व्यम्। व॒ह॒ति। ए॒तत्। वै। दे॒वाना॑म्। आ॒स्यम्। यत्। द॒र्श॒पूर्ण॑मा॒सावि॑ति द॒र्श—पूर्ण॑मा॒सौ। यः। ए॒वम्। वि॒द्वान्। द॒र्श॒पूर्ण॑मा॒सावि॑ति द॒र्श—पूर्ण॑मा॒सौ। यज॑ते। सा॒ख्यादि॑ति स—अ॒ख्यात्। ए॒व। दे॒वाना॑म्। आ॒स्ये॑। जु॒होति॑। ए॒षः। वै। ह॒वि॒र्द्धा॒नीति॑ ह॒विः—धा॒नी। यः। द॒र्श॒पूर्ण॑मा॒स॒याजी॑ति द॒र्शपूर्ण॑मा॒स—या॒जी। सा॒य॒प्रा॒तरिति॑ सा॒य—प्रा॒तः। अ॒ग्नि॒हो॒त्रमि॒त्यग्नि॑—हो॒त्रम्। जु॒होति॑। यज॑ते। द॒र्श॒पूर्ण॑मा॒सावि॑ति द॒र्श—पूर्ण॑मा॒सौ। अ॒ह॒र॒ह॒रि॒त्यहः—अ॒हः। ह॒वि॒र्द्धा॒निना॑मिति ह॒विः—धा॒निना॑म्। सु॒तः। यः। ए॒वम्। वि॒द्वान्। द॒र्श॒पूर्ण॑मा॒सावि॑ति द॒र्श—पूर्ण॑मा॒सौ। यज॑ते। ह॒वि॒र्द्धा॒नीति॑ ह॒विः—धा॒नी। अ॒स्मि। इति॑। सर्व॑म्। ए॒व। अ॒स्य॒। ब॒र्हि॒ष्यम्। द॒त्तम्। भ॒व॒ति। दे॒वाः। वै। अ॒हः। ३५ (५०) ॥ [३५] ॥ य॒ज्ञि॒यम्। न। अ॒वि॒न्द॒न्न। ते। द॒र्श॒पूर्ण॑मा॒सावि॑ति द॒र्श—पूर्ण॑मा॒सौ। अ॒पुन॑न्न। तौ। वै। ए॒तौ। पू॒तौ। मे॒द्ध्यौ॑। यत्। द॒र्श॒पूर्ण॑मा॒सावि॑ति द॒र्श—पूर्ण॑मा॒सौ। यः। ए॒वम्। वि॒द्वान्। द॒र्श॒पूर्ण॑मा॒सावि॑ति द॒र्श—पूर्ण॑मा॒सौ। यज॑ते। पू॒तौ। ए॒व। ए॒नौ। मे॒द्ध्यौ॑। यज॑ते। न। अ॒मा॒वा॒स्याया॑मि॒त्यमा॑—वा॒स्याया॑म्। च। पौ॒र्ण॒मा॒स्यामि॑ति पौ॒र्ण—मा॒स्याम्। च। स्त्रि॒यम्। उ॒पेति॑। इ॒यात्। यत्। उ॒पे॒यादि॒त्युप॑—इ॒यात्। नि॒रिन्द्रि॒य इति॑ निः—इन्द्रि॒यः। स्या॒त्। सोम॑स्य॒। वै। रा॒ज्ञः। अ॒र्द्ध॒मा॒सस्ये॒त्यर्द्ध॑—मा॒सस्य॑। रा॒त्रयः॑। प॒त्नयः॑। आ॒स॒न्न। तासा॑म्। अ॒मा॒वा॒स्यामि॒त्यमा॑—वा॒स्याम्। च। पौ॒र्ण॒मा॒सीमि॑ति पौ॒र्ण—मा॒सीम्। च। न। उ॒पेति॑। ऐ॒त्। ३६ (५०) ॥ [३६] ॥ ते इति॑। ए॒नम्। अ॒भि। स॒मिति॑। अ॒न॒ह्ये॒ताम्। तम्। य॒ख्मः॑। आ॒च्छ॒त्। रा॒जा॒नम्। य॒ख्मः॑।

आ॒र॒त् । इति॑ । तत् । रा॒ज॒य॒र॒ख॒ष्म॒स्येति॑ राज—य॒र॒ख॒ष्म॒स्य । जन्म॑ । यत् । पापी॑यान् । अ॒भ॒वत् ।
 तत् । पा॒प॒य॒र॒ख॒ष्म॒स्येति॑ पाप—य॒र॒ख॒ष्म॒स्य । यत् । जा॒या॒भ्याम् । अ॒वि॒न्दत् । तत् । जा॒ये॒न्य॒स्य ।
 यः । ए॒वम् । ए॒तेषा॑म् । य॒र॒ख॒ष्मा॑णाम् । जन्म॑ । वेद॑ । न । ए॒नम् । ए॒ते । य॒र॒ख॒ष्माः । वि॒न्द॒न्ति॒ । सः ।
 ए॒ते इति॑ । ए॒व । न॒म॒स्य॒न्न॒ । उ॒पेति॑ । अ॒धा॒वत् । ते इति॑ । अ॒ब्रू॒ताम् । वर॑म् । वृ॒णा॒व॒है । आ॒वम् ।
 दे॒वाना॑म् । भा॒ग॒धे इति॑ भाग—धे । अ॒सा॒व । ३७ (५०) ॥ [३७] ॥ आ॒वत् । अ॒धीति॑ । दे॒वाः ।
 इ॒ज्या॒न्ते॒ । इति॑ । तस्मा॑त् । स॒दृशी॑नाम् । रा॒त्री॑णाम् । अ॒मा॒वा॒स्या॒या॒मि॒त्य॒मा—वा॒स्या॒याम् । च ।
 पौ॒र्ण॒मा॒स्या॒मिति॑ पौ॒र्ण—मा॒स्याम् । च । दे॒वाः । इ॒ज्या॒न्ते॒ । ए॒ते इति॑ । हि । दे॒वाना॑म् । भा॒ग॒धे
 इति॑ भाग—धे । भा॒ग॒धा इति॑ भाग—धाः । अ॒स्मै । म॒नु॒ष्याः । भ॒व॒न्ति॒ । यः । ए॒वम् । वेद॑ ।
 भू॒तानि॑ । र॒खु॒ध॑म् । अ॒घ्न॒न्न॒ । स॒द्यः । म॒नु॒ष्याः । अ॒र्द्ध॒मा॒स इत्य॑र्द्ध—मा॒से । दे॒वाः । मा॒सि ।
 पि॒तरः॑ । स॒व्व॒थ्स॒र इति॑ सं—व॒थ्स॒रे । वन॑स्पतयः । तस्मा॑त् । अ॒हर॒हरि॒त्य॒हः—अ॒हः । म॒नु॒ष्याः ।
 अ॒शन॑म् । इ॒च्छ॒न्ते॒ । अ॒र्द्ध॒मा॒स इत्य॑र्द्ध—मा॒से । दे॒वाः । इ॒ज्या॒न्ते॒ । मा॒सि । पि॒तृ॒भ्य इति॑ पि॒तृ—
 भ्यः । क्रि॒यते॒ । स॒व्व॒थ्स॒र इति॑ सं—व॒थ्स॒रे । वन॑स्पतयः । फ॒लम् । गृ॒ह्ण॒न्ति॒ । यः । ए॒वम् । वेद॑ ।
 ह॒न्ति॒ । र॒खु॒ध॑म् । भ्रातृ॑व्यम् ॥ [३८] ॥

(पश्यति ताभ्या मह रै दसाव फलं सप्त च)

॥ ६ ॥

दे॒वाः । वै । न । ऋ॒चि । न । यजु॑षि । अ॒श्रय॑न्त । ते । सा॒म॒न्न॒ । ए॒व । अ॒श्रय॑न्त । हि॒म् । क॒रो॒ति॒ ।
 सा॒म॒ । ए॒व । अ॒कः । हि॒म् । क॒रो॒ति॒ । यत्र॑ । ए॒व । दे॒वाः । अ॒श्रय॑न्त । ततः॑ । ए॒व । ए॒नान् । प्रेति॑ ।
 यु॒ङ्क्ते॒ । हि॒म् । क॒रो॒ति॒ । वा॒चः । ए॒व । ए॒षः । यो॒गः । हि॒म् । क॒रो॒ति॒ । प्र॒जा इति॑ प्र—जाः । ए॒व ।
 तत् । यज॑मानः । सृ॒ज॒ते॒ । त्रिः । प्र॒थ॒माम् । अ॒न्वि॒ति॒ । आ॒ह॒ । त्रिः । उ॒त्त॒मा॒मि॒त्यु॒त्—त॒माम् ।
 य॒ज्ञ॒स्य॑ । ए॒व । तत् । ब॒रु॒सम् । ३९ (५०) ॥ [३९] ॥ न॒ह्य॒ति॒ । अ॒प्र॒स्र॒सा॒येत्य॑प्र—स्र॒सा॒य ।
 स॒न्त॒त॒मि॒ति॒ सं—त॒तम् । अ॒न्वि॒ति॒ । आ॒ह॒ । प्रा॒णा॒ना॒मिति॑ प्र—अ॒नाना॑म् । अ॒न्ना॒द्य॒स्येत्य॑न्न—
 अ॒द्य॒स्य॑ । स॒न्त॒त्या इति॑ सं—त॒त्यै । अथो॑ इति॑ । र॒ख॒ष॒साम् । अ॒प॒ह॒त्या इत्य॑प—ह॒त्यै । रा॒थ—
 न्त॒री॒मि॒ति॒ रा॒थ—त॒रीम् । प्र॒थ॒माम् । अ॒न्वि॒ति॒ । आ॒ह॒ । रा॒थ॒न्तर॑ इति॑ रा॒थ—त॒रः । वै । अ॒यम् ।
 लो॒कः । इ॒मम् । ए॒व । लो॒कम् । अ॒भी॒ति॒ । ज॒य॒ति॒ । त्रिः । वी॒ति॒ । गृ॒ह्णा॒ति॒ । त्रयः॑ । इ॒मे । लो॒काः ।

इ॒मान्। ए॒व। लो॒कान्। अ॒भी॒ति॒। ज॒य॒ति॒। बा॒र॒ह॒तीम्। उ॒त्त॒मा॒मि॒त्यु॒त्—त॒माम्। अ॒न्वि॒ति॒।
 आ॒ह॒। बा॒र॒ह॒तः। वै। अ॒सौ। लो॒कः। अ॒मुम्। ए॒व। लो॒कम्। अ॒भी॒ति॒। ज॒य॒ति॒। प्रे॒ति॒। वः।
 ४० (५०) ॥ [४०] ॥ वा॒जाः। इति॑। अ॒नि॒रु॒क्ता॒मि॒त्य॒निः—उ॒क्ता॒म्। प्रा॒जा॒प॒त्या॒मि॒ति॒ प्रा॒जा—
 प॒त्याम्। अ॒न्वि॒ति॒। आ॒ह॒। य॒ज्ञः। वै। प्र॒जा॒प॒ति॒रि॒ति॒ प्र॒जा—प॒तिः। य॒ज्ञम्। ए॒व। प्र॒जा॒प॒ति॒मि॒ति॒
 प्र॒जा—प॒तिम्। ए॒ति॒। र॒भ॒ते। प्रे॒ति॒। वः। वा॒जाः। इति॑। अ॒न्वि॒ति॒। आ॒ह॒। अ॒न्नम्। वै। वा॒जः।
 अ॒न्नम्। ए॒व। अ॒वे॒ति॒। रु॒न्धे। प्रे॒ति॒। वः। वा॒जाः। इति॑। अ॒न्वि॒ति॒। आ॒ह॒। तस्मा॑त्। प्रा॒ची॒नम्।
 रे॒तः। धी॒य॒ते। अ॒ग्ने॑। ए॒ति॒। या॒हि॒। वी॒त॒ये॑। इति॑। आ॒ह॒। तस्मा॑त्। प्र॒ती॒चीः। प्र॒जा इति॑ प्र—
 जाः। जा॒य॒न्ते। प्रे॒ति॒। वः। वा॒जाः। ४१ (५०) ॥ [४१] ॥ इति॑। अ॒न्वि॒ति॒। आ॒ह॒। मा॒साः।
 वै। वा॒जाः। अ॒र्द्ध॒मा॒सा इत्य॑र्द्ध—मा॒साः। अ॒भि॒द्य॒व इत्य॑भि—द्य॒वः। दे॒वाः। ह॒वि॒ष्म॒न्तः। गौः।
 घृ॒ता॒ची॑। य॒ज्ञः। दे॒वान्। जि॒गा॒ति॒। य॒ज॒मा॒नः। सु॒म॒न्यु॒रि॒ति॒ सु॒म॒न्युः। इ॒दम्। अ॒सि॒। इ॒दम्।
 अ॒सि॒। इति॑। ए॒व। य॒ज्ञ॒स्य॑। प्रि॒यम्। धा॒म॒। अ॒वे॒ति॒। रु॒न्धे। यम्। का॒म॒ये॒त॒। स॒र्वम्। आ॒युः।
 इ॒या॒त्। इति॑। प्रे॒ति॒। वः। वा॒जाः। इति॑। तस्य॑। अ॒नू॒च्ये॒त्य॒नु—उ॒च्य॑। अ॒ग्ने॑। ए॒ति॒। या॒हि॒।
 वी॒त॒ये॑। इति॑। स॒न्त॒त॒मि॒ति॒ सं—त॒तम्। उ॒त्त॒र॒मि॒त्यु॒त्—त॒रम्। अ॒र्द्ध॒र्चा॒मि॒त्य॒र्द्ध—ऋ॒चम्। ए॒ति॒।
 ल॒भे॒त॒। ४२ (५०) ॥ [४२] ॥ प्रा॒णे॒ने॒ति॒ प्र—अ॒ने॒न॒। ए॒व। अ॒स्य॑। अ॒पा॒न॒मि॒त्य॒प—अ॒नम्।
 दा॒धा॒र॒। स॒र्वम्। आ॒युः। ए॒ति॒। यः। वै। अ॒र॒न्नि॒म्। सा॒मि॒धे॒नी॒ना॒मि॒ति॒ सां—इ॒धे॒नी॒ना॒म्। वे॒द॒।
 अ॒र॒न्नि॒। ए॒व। भ्रा॒तृ॒व्यम्। कुरु॑ते। अ॒र्द्ध॒र्चा॒वि॒त्य॒र्द्ध—ऋ॒चौ। स॒मि॒ति॒। द॒धा॒ति॒। ए॒षः। वै।
 अ॒र॒न्निः। सा॒मि॒धे॒नी॒ना॒मि॒ति॒ सां—इ॒धे॒नी॒ना॒म्। यः। ए॒वम्। वे॒द॒। अ॒र॒न्नि॒। ए॒व। भ्रा॒तृ॒व्यम्।
 कुरु॑ते। ऋ॒षे॒र्ऋ॒षे॒रि॒त्य॒ृषेः—ऋ॒षेः। वै। ए॒ताः। निर्मि॑ता इति॑ निः—मि॒ताः। यत्। सा॒मि॒धे॒न्य॑
 इति॑ सां—इ॒धे॒न्यः। ताः। यत्। अ॒संयु॑क्ता इत्य॑सं—यु॒क्ताः। स्युः। प्र॒ज॒ये॒ति॒ प्र—ज॒या॑। प॒शु॒भि॒-
 रि॒ति॒ प॒शु—भिः। य॒ज॒मा॒न॒स्य॑। वी॒ति॒। ति॒ष्ठे॒र॒न्न॒। अ॒र्द्ध॒र्चा॒वि॒त्य॒र्द्ध—ऋ॒चौ। स॒मि॒ति॒। द॒धा॒ति॒।
 स॒मि॒ति॒। यु॒न॒क्ति॒। ए॒व। ए॒नाः। ताः। अ॒स्मै। स॒ंयु॑क्ता इति॑ सं—यु॒क्ताः। अ॒व॒रु॒द्धा इत्य॑व—
 रु॒द्धाः। स॒र्वा॑म्। आ॒शि॒ष॒मि॒त्या—शि॒ष॑म्। दु॒हे ॥ [४३] ॥

(ब्रह्मसं वो जायन्ते प्रवो वाजा लभेत दधाति सं दश च)

॥ ७ ॥

अयज्ञः । वै । एषः । यः । असा॒मा । अग्ने॑ । एति॑ । या॒हि । वी॒तये॑ । इति॑ । आ॒ह । रथ॑न्तरस्येति॑
रथं—तरस्य॑ । एषः । वर्णः॑ । तम् । त्वा । समि॒द्धिरिति॑ समि॒त्—भिः । अ॒ङ्गिरः॑ । इति॑ । आ॒ह ।
वाम॑देव्यस्येति॑ वाम—देव्यस्य॑ । एषः । वर्णः॑ । बृ॒हत् । अ॒ग्ने । सु॒वीर्य॑मिति॑ सु—वीर्यम् । इति॑ ।
आ॒ह । बृ॒हत् । एषः । वर्णः॑ । यत् । ए॒तम् । तु॒चम् । अ॒न्वाहे॑त्यनु—आह । य॒ज्ञम् । ए॒व । तत् ।
साम॑न्वन्तमिति॑ साम॑न्—वन्तम् । करो॑ति । अ॒ग्निः । अ॒मुष्मि॑न् । लो॒के । आसी॑त् । आ॒दित्यः॑ ।
अ॒स्मिन् । तौ । इ॒मौ । लो॒कौ । अशा॑न्तौ । ४४ (५०) ॥ [४४] ॥ आ॒स्ताम् । ते । दे॒वाः ।
अ॒ब्रुव॑न् । एति॑ । इ॒त । इ॒मौ । वि । परी॑ति । ऊ॒हाम् । इति॑ । अ॒ग्ने॑ । एति॑ । या॒हि । वी॒तये॑ । इति॑ ।
अ॒स्मिन् । लो॒के । अ॒ग्निम् । अ॒दधुः॑ । बृ॒हत् । अ॒ग्ने । सु॒वीर्य॑मिति॑ सु—वीर्यम् । इति॑ । अ॒मुष्मि॑न् ।
लो॒के । आ॒दित्यम् । ततः॑ । वै । इ॒मौ । लो॒कौ । अशा॑म्यताम् । यत् । ए॒वम् । अ॒न्वाहे॑त्यनु—
आह । अ॒नयोः॑ । लो॒कयोः॑ । शा॒न्त्यै॑ । शा॒म्यतः॑ । अ॒स्मै । इ॒मौ । लो॒कौ । यः । ए॒वम् । वे॒द ।
पञ्च॑दशेति॑ पञ्च—दश । सा॒मिधे॑नीरिति॑ सां—इ॒धेनीः॑ । अ॒न्विति॑ । आ॒ह । पञ्च॑दशेति॑ पञ्च—दश ।
४५ (५०) ॥ [४५] ॥ वै । अ॒र्द्धमा॑सस्येत्यर्द्ध—मा॒सस्य॑ । रा॒त्रयः॑ । अ॒र्द्धमा॑स॒श इत्यर्द्ध—
मा॒स—शः । स॒व्वथ्स॑र इति॑ सं—व॒थ्स॑रः । आ॒प्यते॑ । तासा॑म् । त्री॒णि । च । श॒तानि॑ । ष॒ष्टिः ।
च । अ॒रुष॑राणि । ताव॑तीः । स॒व्वथ्स॑रस्येति॑ सं—व॒थ्स॑रस्य॑ । रा॒त्रयः॑ । अ॒रुष॑र॒श इत्य॑रुषर—
शः । ए॒व । स॒व्वथ्स॑रमिति॑ सं—व॒थ्स॑रम् । आ॒प्नोति॑ । नृ॒मेघ॑ इति॑ नृ—मे॒घः । च । परु॑च्छेपः ।
च । ब्र॒ह्मवा॑द्यमिति॑ ब्र॒ह्म—वा॑द्यम् । अ॒वदे॑ताम् । अ॒स्मिन् । दा॒रौ । आ॒र्द्रै । अ॒ग्निम् । ज॒नया॑व ।
य॒तरः॑ । नौ । ब्र॒ह्मी॑यान् । इति॑ । नृ॒मेघ॑ इति॑ नृ—मे॒घः । अ॒भीति॑ । अ॒वद॑त् । सः । धू॒मम् । अ॒ज॒न॒यत् ।
परु॑च्छेपः । अ॒भीति॑ । अ॒वद॑त् । सः । अ॒ग्निम् । अ॒ज॒न॒यत् । ऋ॒षे॑ । इति॑ । अ॒ब्रवी॑त् । ४६
(५०) ॥ [४६] ॥ यत् । स॒माव॑त् । वि॒द्व । क॒था । त्वम् । अ॒ग्निम् । अ॒जी॒जनः॑ । न । अ॒हम् ।
इति॑ । सा॒मिधे॑नीनामिति॑ सां—इ॒धेनी॑नाम् । ए॒व । अ॒हम् । वर्ण॑म् । वे॒द । इति॑ । अ॒ब्रवी॑त् । यत् ।
घृ॒तव॑दिति॑ घृ॒त—व॑त् । प॒दम् । अ॒नूच्य॑त॒ इत्य॑नु—उ॒च्यते॑ । सः । आ॒सा॒म् । वर्णः॑ । तम् । त्वा ।
स॒मि॒द्धिरिति॑ समि॒त्—भिः । अ॒ङ्गिरः॑ । इति॑ । आ॒ह । सा॒मिधे॑नीष्विति॑ सां—इ॒धेनी॑षु । ए॒व । तत् ।
ज्योतिः॑ । ज॒न॒यति॑ । स्त्रि॒यः । तेन॑ । यत् । ऋ॒चः । स्त्रि॒यः । तेन॑ । यत् । गा॒य॒त्रि॒यः । स्त्रि॒यः ।
तेन॑ । यत् । सा॒मिधे॑न्य इति॑ सां—इ॒धे॒न्यः॑ । वृ॒षण्व॑तीमिति॑ वृ॒षण्—व॑तीम् । अ॒न्विति॑ । आ॒ह ।

४७ (५०) ॥ [४७] ॥ तेन। पु॒ङ्ग॒स्व॒तीः। तेन। सेन्द्रा॑ इति॒ स—इन्द्राः॑। तेन। मि॒थुनाः॑।
अ॒ग्निः। दे॒वाना॑म्। दू॒तः। आसी॑त्। उ॒शना॑। क॒व्यः। अ॒सुरा॑णाम्। तौ। प्र॒जाप॑तिमि॒ति प्र॒जा—
प॒तिम्। प्र॒श॒जम्। ऐ॒ताम्। सः। प्र॒जाप॑तिरि॒ति प्र॒जा—प॒तिः। अ॒ग्निम्। दू॒तम्। वृ॒णीम॑हे। इति॑।
अ॒भीति॑। पर्या॑वर्ततेति॒ परि—आ॑वर्तत। ततः॑। दे॒वाः। अ॒भ॒वन्न॑। प॒रेति॑। अ॒सुराः॑। य॒स्य॑। ए॒वम्।
वि॒दुषः॑। अ॒ग्निम्। दू॒तम्। वृ॒णीम॑हे। इति॑। अ॒न्वाहे॑त्यनु—आह॑। भ॒वति॑। आ॒त्मना॑। प॒रेति॑।
अ॒स्य॑। भ्रातृ॑व्यः। भ॒वति॑। अ॒द॒ध्वर॑वतीमि॒त्यद॑ध्वर—व॒तीम्। अ॒न्वति॑। आह॑। भ्रातृ॑व्यम्। ए॒व।
ए॒तया॑। ४८ (५०) ॥ [४८] ॥ ध्व॒रति॑। शो॒चिष्के॑श इति॒ शोचिः—के॑शः। तम्। ई॒महे॑। इति॑।
आह॑। प॒वित्र॑म्। ए॒व। ए॒तत्। य॒ज॒मान॑म्। ए॒व। ए॒तया॑। प॒व॒यति॑। स॒मि॒द्ध इति॑ सं—इ॒द्धः।
अ॒ग्ने॑। आ॒हुते॑त्या—हु॒त॑। इति॑। आह॑। प॒रि॒धि॒मि॒ति परि॑—धिम्। ए॒व। ए॒तम्। प॒रीति॑। द॒धाति॑।
अ॒स्क॒न्दा॒य॑। यत्। अ॒तः। ऊ॒र्ध्वम्। अ॒भ्याद॑द्भ्यादित्य॒भि—आ॑द॒द्भ्यात्। यथा॑। ब॒हिःप॒रि॒धीति॑
ब॒हिः—प॒रि॒धि॑। स्क॒न्दति॑। ता॒दृक्। ए॒व। तत्। त्र॒यः। वै। अ॒ग्नयः॑। ह॒व्य॒वाह॑न इति॒ ह॒व्य—
वा॒ह॒नः। दे॒वाना॑म्। क॒व्य॒वाह॑न इति॒ क॒व्य—वा॒ह॒नः। पि॒तृ॒णाम्। स॒हर॑र॒ष्वा इति॑ स॒ह—र॒ष्वाः।
अ॒सुरा॑णाम्। ते। ए॒तर॑हि॒। ए॒ति॑। श॒स्स॒न्ते॑। मा॒म्। व॒रि॒ष्यते॑। मा॒म्। ४९ (५०) ॥ [४९] ॥
इति॑। वृ॒णीद॑ध्वम्। ह॒व्य॒वाह॑नमि॒ति ह॒व्य—वा॒ह॒नम्। इति॑। आह॑। यः। ए॒व। दे॒वाना॑म्। तम्।
वृ॒णीते॑। आ॒र॒षे॒यम्। वृ॒णीते॑। ब॒न्धोः॑। ए॒व। न। ए॒ति॑। अथो॑ इति॑। स॒न्त॒त्या इति॑ सं—त॒त्यै।
प॒रस्ता॑त्। अ॒र्वाचः॑। वृ॒णीते॑। तस्मा॑त्। प॒रस्ता॑त्। अ॒र्वाच्च॑। म॒नुष्या॑न्। पि॒तरः॑। अनु॑। प्रेति॑।
पि॒पते॑ ॥ [५०] ॥

(अशान्ता वाह पञ्चदशा ब्रवी दन्वाहै तया वरिष्यते मा मेकान्नत्रिंशच्च)

॥ ८ ॥

अ॒ग्ने॑। म॒हान्। अ॒सि॑। इति॑। आह॑। म॒हान्। हि॑। ए॒षः। यत्। अ॒ग्निः। ब्रा॒ह्म॒ण॑। इति॑।
आह॑। ब्रा॒ह्म॒णः॑। हि॑। ए॒षः। भा॒रत॑। इति॑। आह॑। ए॒षः। हि॑। दे॒वेभ्यः॑। ह॒व्यम्। भ॒रति॑।
दे॒वे॒द्ध इति॑ दे॒व—इ॒द्धः। इति॑। आह॑। दे॒वाः। हि॑। ए॒तम्। ऐ॒न्ध॒त॑। म॒न्वि॒द्ध इति॑ म॒नु—इ॒द्धः।
इति॑। आह॑। म॒नुः। हि॑। ए॒तम्। उ॒त्तर॑ इत्यु॒त—त॒रः। दे॒वेभ्यः॑। ऐ॒न्ध॒। ऋ॒षि॒ष्टु॒त इत्यृ॑षि—
स्तु॒तः। इति॑। आह॑। ऋ॒षयः॑। हि॑। ए॒तम्। अस्तु॑वन्न। वि॒प्रानु॑मदित इति॒ वि॒प्र—अ॒नु॒म॒दितः॑।

इति। आह। ५१ (५०) ॥ [५१] ॥ विप्राः। हि। एते। यत्। शुश्रुवांसः। कविशस्त इति
 कवि—शस्तः। इति। आह। कवयः। हि। एते। यत्। शुश्रुवांसः। ब्रह्मसंशित इति ब्रह्म—
 संशितः। इति। आह। ब्रह्मसंशित इति ब्रह्म—संशितः। हि। एषः। घृताहवन इति घृत—
 आहवनः। इति। आह। घृताहुतिरिति घृत—आहुतिः। हि। अस्य। प्रियतमेति प्रिय—तमा।
 प्रणीरिति प्र—नीः। यज्ञानाम्। इति। आह। प्रणीरिति प्र—नीः। हि। एषः। यज्ञानाम्। रथीः।
 अदध्वराणाम्। इति। आह। एषः। हि। देवरथ इति देव—रथः। अतूर्तः। होता। इति। आह।
 न। हि। एतम्। कः। चन। ५२ (५०) ॥ [५२] ॥ तरति। तूर्णिः। हव्यवाडिति हव्य—वाट्।
 इति। आह। सर्वम्। हि। एषः। तरति। आस्पात्रम्। जुहूः। देवानाम्। इति। आह। जुहूः।
 हि। एषः। देवानाम्। चमसः। देवपान इति देव—पानः। इति। आह। चमसः। हि। एषः।
 देवपान इति देव—पानः। अरान्। इव। अग्ने। नेमिः। देवान्। त्वम्। परिभूरिति परि—भूः।
 असि। इति। आह। देवान्। हि। एषः। परिभूरिति परि—भूः। यत्। ब्रूयात्। एति। वह।
 देवान्। देवयत इति देव—यते। यजमानाय। इति। भ्रातृव्यम्। अस्मै। ५३ (५०) ॥ [५३] ॥
 जनयेत्। एति। वह। देवान्। यजमानाय। इति। आह। यजमानम्। एव। एतेन। वर्द्धयति।
 अग्निम्। अग्ने। एति। वह। सोमम्। एति। वह। इति। आह। देवताः। एव। तत्। यथापूर्वमिति
 यथा—पूर्वम्। उपेति। ह्वयते। एति। च। अग्ने। देवान्। वह। सुयजेति सु—यजा। च। यज।
 जातवेद इति जात—वेदः। इति। आह। अग्निम्। एव। तत्। समिति। श्यति। सः। अस्य।
 संशित इति सं—शितः। देवेभ्यः। हव्यम्। वहति। अग्निः। होता। ५४ (५०) ॥ [५४] ॥
 इति। आह। अग्निः। वै। देवानाम्। होता। यः। एव। देवानाम्। होता। तम्। वृणीते। स्मः।
 वयम्। इति। आह। आत्मानम्। एव। सत्त्वमिति सत्—त्वम्। गमयति। साधु। ते। यजमान।
 देवता। इति। आह। आशिषमित्या—शिषम्। एव। एताम्। एति। शास्ते। यत्। ब्रूयात्।
 यः। अग्निम्। होतारम्। अवृथाः। इति। अग्निना। उभयतः। यजमानम्। परीति। गृहीयात्।
 प्रमायुक इति प्र—मायुकः। स्यात्। यजमानदेवत्येति यजमान—देवत्या। वै। जुहूः। भ्रातृव्य—
 देवत्येति भ्रातृव्य—देवत्या। उपभृदित्युप—भृत्। ५५ (५०) ॥ [५५] ॥ यत्। द्वे इति। इव।
 ब्रूयात्। भ्रातृव्यम्। अस्मै। जनयेत्। घृतवतीमिति घृत—वतीम्। अदध्वर्यो इति। स्तुचम्।

एति। अस्यस्व। इति। आह। यजमानम्। एव। एतेन। वर्द्धयति। देवायुवमिति देव—युवम्।
इति। आह। देवान्। हि। एषा। अवति। विश्ववारामिति विश्व—वाराम्। इति। आह। विश्वम्।
हि। एषा। अवति। ईडामहै। देवान्। ईडेन्यान्। नमस्याम्। नमस्यान्। यजाम। यज्ञियान्।
इति। आह। मनुष्याः। वै। ईडेन्याः। पितरः। नमस्याः। देवाः। यज्ञियाः। देवताः। एव।
तत्। यथाभागमिति यथा—भागम्। यजति ॥ [५६] ॥

(विप्रानुमदित इत्याह चना ऽस्मै होतो पभृद् देवता एव त्रीणि च)

॥ ९ ॥

★

त्रीन्। तृचान्। अन्विति। ब्रूयात्। राजन्यस्य। त्रयः। वै। अन्ये। राजन्यात्। पुरुषाः।
ब्राह्मणः। वैश्यः। शूद्रः। तान्। एव। अस्मै। अनुकानित्यनु—कान्। करोति। पञ्चदशेति
पञ्च—दश। अन्विति। ब्रूयात्। राजन्यस्य। पञ्चदश इति पञ्च—दशः। वै। राजन्यः। स्वे।
एव। एनम्। स्तोमे। प्रतीति। स्थापयति। त्रिष्टुभा। परीति। दृष्ट्यात्। इन्द्रियम्। वै। त्रिष्टुक।
इन्द्रियकाम इतीन्द्रिय—कामः। खलु। वै। राजन्यः। यजते। त्रिष्टुभा। एव। अस्मै। इन्द्रियम्।
परीति। गृह्णाति। यदि। कामयेत। ५७ (५०) ॥ [५७] ॥ ब्रह्मवर्चसमिति ब्रह्म—वर्चसम्।
अस्तु। इति। गायत्रिया। परीति। दृष्ट्यात्। ब्रह्मवर्चसमिति ब्रह्म—वर्चसम्। वै। गायत्री।
ब्रह्मवर्चसमिति ब्रह्म—वर्चसम्। एव। भवति। सप्तदशेति सप्त—दश। अन्विति। ब्रूयात्।
वैश्यस्य। सप्तदश इति सप्त—दशः। वै। वैश्यः। स्वे। एव। एनम्। स्तोमे। प्रतीति। स्थाप-
यति। जगत्या। परीति। दृष्ट्यात्। जागताः। वै। पशवः। पशुकाम इति पशु—कामः।
खलु। वै। वैश्यः। यजते। जगत्या। एव। अस्मै। पशून्। परीति। गृह्णाति। एकविंश-
तिमित्येक—विंशतिम्। अन्विति। ब्रूयात्। प्रतिष्ठाकामस्येति प्रतिष्ठा—कामस्य। एकविंश-
इत्येक—विंशः। स्तोमानाम्। प्रतिष्ठेति प्रति—स्था। प्रतिष्ठित्या इति प्रति—स्थित्यै। ५८
(५०) ॥ [५८] ॥ चतुर्विंशतिमिति चतुः—विंशतिम्। अन्विति। ब्रूयात्। ब्रह्मवर्चसकाम-
स्येति ब्रह्मवर्चस—कामस्य। चतुर्विंशत्यखरेति चतुर्विंशति—अखरा। गायत्री। गायत्री।
ब्रह्मवर्चसमिति ब्रह्म—वर्चसम्। गायत्रिया। एव। अस्मै। ब्रह्मवर्चसमिति ब्रह्म—वर्चसम्।
अवेति। रुन्धे। त्रिंशतम्। अन्विति। ब्रूयात्। अन्नकामस्येत्यन्न—कामस्य। त्रिंशदखरेति

त्रिंशत्—अख्षरा। विराडिति वि—राट्। अन्नम्। विराडिति वि—राट्। विराजेति वि—राजौ।
 एव। अस्मै। अन्नाद्यमित्यन्न—अद्यम्। अवेति। रुन्धे। द्वात्रिंशतम्। अन्विति। ब्रूयात्। प्रति-
 ष्ठाकामस्येति प्रतिष्ठा—कामस्य। द्वात्रिंशदख्षरेति द्वात्रिंशत्—अख्षरा। अनुष्टुगित्यनु-
 स्तुक्। अनुष्टुबित्यनु—स्तुप्। छन्दसाम्। प्रतिष्ठेति प्रति—स्था। प्रतिष्ठित्या इति प्रति—
 स्थित्यै। षड्विंशतमिति षट्—त्रिंशतम्। अन्विति। ब्रूयात्। पशुकामस्येति पशु—कामस्य।
 षड्विंशदख्षरेति षड्विंशत्—अख्षरा। बृहती। बारहताः। पशवः। बृहत्या। एव। अस्मै।
 पशून्। ५९ (५०) ॥ [५९] ॥ अवेति। रुन्धे। चतुश्चत्वारिंशतमिति चतुः—चत्वारिंशतम्।
 अन्विति। ब्रूयात्। इन्द्रियकामस्येतीन्द्रिय—कामस्य। चतुश्चत्वारिंशदख्षरेति चतुश्चत्वा-
 रिंशत्—अख्षरा। त्रिष्टुक्। इन्द्रियम्। त्रिष्टुप्। त्रिष्टुभा। एव। अस्मै। इन्द्रियम्। अवेति।
 रुन्धे। अष्टाचत्वारिंशतमित्यष्टा—चत्वारिंशतम्। अन्विति। ब्रूयात्। पशुकामस्येति पशु—
 कामस्य। अष्टाचत्वारिंशदख्षरेत्यष्टाचत्वारिंशत्—अख्षरा। जगती। जागताः। पशवः।
 जगत्या। एव। अस्मै। पशून्। अवेति। रुन्धे। सर्वाणि। छन्दांसि। अन्विति। ब्रूयात्। बहु-
 याजिन इति बहु—याजिनः। सर्वाणि। वै। एतस्य। छन्दांसि। अवरुद्धानीत्यव—रुद्धानि।
 यः। बहुयाजीति बहु—याजी। अपरिमितमित्यपरि—मितम्। अन्विति। ब्रूयात्। अपरिमित-
 स्येत्यपरि—मितस्य। अवरुद्धा इत्यव—रुद्ध्यै ॥ [६०] ॥

(कामयेति प्रतिष्ठित्यै पशून् च सप्तचत्वारिंशच्च)

॥ १० ॥

★

निर्वीतमिति नि—वीतम्। मनुष्याणाम्। प्राचीनावीतमिति प्राचीन—आवीतम्। पितृणाम्।
 उपवीतमित्युप—वीतम्। देवानाम्। उपेति। व्ययते। देवलख्षमिति देव—लख्षम्। एव।
 तत्। कुरुते। तिष्ठन्न। अन्विति। आह। तिष्ठन्न। हि। आश्रुततरमित्याश्रुत—तरम्। वदति।
 तिष्ठन्न। अन्विति। आह। सुवर्गस्येति सुवः—गस्य। लोकस्य। अभिजित्या इत्यभि—जित्यै।
 आसीनः। यजति। अस्मिन्न। एव। लोके। प्रतीति। तिष्ठति। यत्। क्रौञ्चम्। अन्वाहेत्यनु-
 आह। आसुरम्। तत्। यत्। मन्द्रम्। मानुषम्। तत्। यत्। अन्तरा। तत्। सदेवमिति स-
 देवम्। अन्तरा। अनूच्यमित्यनु—उच्यम्। सदेवत्वायेति सदेव—त्वाय। विद्वांसः। वै। ६१

(५०) ॥ [६१] ॥ पुरा । होतारः । अभूवन्न । तस्मात् । विधृता इति वि—धृताः । अदध्वानः । अभूवन्न । न । पन्थानः । समिति । अरुखषन्न । अन्तर्वेदीत्यन्तः—वेदि । अन्यः । पादः । भवति । बहिर्वेदीति बहिः—वेदि । अन्यः । अथ । अन्विति । आह । अदध्वनाम् । विधृत्या इति वि—धृत्यै । पथाम् । असंश्रोहायेत्यसं—रोहाय । अथो इति । भूतम् । च । एव । भविष्यत् । च । अवेति । रुन्धे । अथो इति । परिमितमिति परि—मितम् । च । एव । अपरिमितमित्यपरि—मितम् । च । अवेति । रुन्धे । अथो इति । ग्राम्यान् । च । एव । पशून् । आरण्यान् । च । अवेति । रुन्धे । अथो इति । ६२ (५०) ॥ [६२] ॥ देवलोकमिति देव—लोकम् । च । एव । मनुष्यलोकमिति मनुष्य—लोकम् । च । अभीति । जयति । देवाः । वै । सामिधेनीरिति सां—इधेनीः । अनूच्येत्यनु—उच्यै । यज्ञम् । न । अन्विति । अपश्यन्न । सः । प्रजापतिरिति प्रजा—पतिः । तूष्णीम् । आघारमित्या—घारम् । एति । अघारयत् । ततः । वै । देवाः । यज्ञम् । अन्विति । अपश्यन्न । यत् । तूष्णीम् । आघारमित्या—घारम् । आघारयतीत्या—घारयति । यज्ञस्य । अनुख्यात्या इत्यनु—ख्यात्यै । अथो इति । सामिधेनीरिति सां—इधेनीः । एव । अभीति । अनक्ति । अलूखषः । भवति । यः । एवम् । वेद । अथो इति । तर्पयति । एव । एनाः । तृप्यति । प्रजयेति प्र—जया । पशुभिरिति पशु—भिः । ६३ (५०) ॥ [६३] ॥ यः । एवम् । वेद । यत् । एकया । आघारयेदित्या—घारयेत् । एकम् । प्रीणीयात् । यत् । द्वाभ्याम् । द्वे इति । प्रीणीयात् । यत् । तिसृभिरिति तिसृ—भिः । अतीति । तत् । रेचयेत् । मनसा । एति । घारयति । मनसा । हि । अनाप्तम् । आप्यते । तिर्यञ्चम् । एति । घारयति । अछंबङ्कारमित्यछंबट्—कारम् । वाक् । च । मनः । च । आर्तीयेताम् । अहम् । देवेभ्यः । हव्यम् । वहामि । इति । वाक् । अब्रवीत् । अहम् । देवेभ्यः । इति । मनः । तौ । प्रजापतिमिति प्रजा—पतिम् । प्रश्जम् । ऐताम् । सः । अब्रवीत् । ६४ (५०) ॥ [६४] ॥ प्रजापतिरिति प्रजा—पतिः । दूतीः । एव । त्वम् । मनसः । असि । यत् । हि । मनसा । ध्यायति । तत् । वाचा । वदति । इति । तत् । खलु । तुभ्यम् । न । वाचा । जुहवन्न । इति । अब्रवीत् । तस्मात् । मनसा । प्रजापतय इति प्रजा—पतये । जुहति । मनः । इव । हि । प्रजापतिरिति प्रजा—पतिः । प्रजापतेरिति प्रजा—पतेः । आस्यै । परिधीनिति परि—धीन् । समिति । मार्षि । पुनाति । एव । एनान् । त्रिः । मद्ध्यमम् । त्रयः । वै । प्राणा इति प्र—अनाः । प्राणानिति

प्र—अनान्। एव। अभिति। जयति। त्रिः। द॒र्षि॒णा॒र्द्धमिति॑ द॒र्षि॒ण—अ॒र्द्धम्॑। त्रयः। ६५
 (५०) ॥ [६५] ॥ इमे। लो॒काः। इ॒मान्। ए॒व। लो॒कान्। अ॒भीति॑। ज॒यति॑। त्रिः। उ॒त्तरा॒र्द्ध-
 मित्यु॒त्तर—अ॒र्द्धम्॑। त्रयः। वै। दे॒व॒या॒ना इति॑ दे॒व—या॒नाः। प॒न्था॒नः। ता॒न्। ए॒व। अ॒भीति॑।
 ज॒यति॑। त्रिः। उ॒पेति॑। वा॒ज॒यति॑। त्रयः। वै। दे॒व॒लो॒का इति॑ दे॒व—लो॒काः। दे॒व॒लो॒कानि॑ति
 दे॒व—लो॒कान्। ए॒व। अ॒भीति॑। ज॒यति॑। द्वा॒द॒श। स॒मिति॑। प॒द्यन्ते॑। द्वा॒द॒श। मा॒साः। स॒व्व॒थ्स॒र
 इति॑ सं—व॒थ्स॒रः। स॒व्व॒थ्स॒रमिति॑ सं—व॒थ्स॒रम्। ए॒व। प्री॒णा॒ति। अथो॑ इति॑। स॒व्व॒थ्स॒रमिति॑
 सं—व॒थ्स॒रम्। ए॒व। अ॒स्मै। उ॒पेति॑। द॒धा॒ति। सु॒व॒र्ग॒स्येति॑ सु॒वः—ग॒स्य॑। लो॒क॒स्य॑। स॒म॒ष्ट्या
 इति॑ सं—अ॒ष्ट्यै॑। आ॒घा॒रमि॒त्या—घा॒रम्। ए॒ति॑। घा॒र॒यति॑। ति॒रः। इ॒व। ६६ (५०) ॥ [६६] ॥
 वै। सु॒व॒र्ग इति॑ सु॒वः—गः। लो॒कः। सु॒व॒र्गमिति॑ सु॒वः—गम्। ए॒व। अ॒स्मै। लो॒कम्। प्रे॒ति॑।
 रो॒च॒यति॑। ऋ॒जुम्। ए॒ति॑। घा॒र॒यति॑। ऋ॒जुः। इ॒व। हि। प्रा॒ण इति॑ प्र—अ॒नः। स॒न्त॒तमि॑ति सं—
 त॒तम्। ए॒ति॑। घा॒र॒यति॑। प्रा॒णाना॑मिति॑ प्र—अ॒नाना॑म्। अ॒न्नाद्य॑स्येत्य॒न्न—अद्य॑स्य। स॒न्त॒त्या
 इति॑ सं—त॒त्यै॑। अथो॑ इति॑। र॒ख॒ष॒साम्। अ॒प॒ह॒त्या इत्य॑प—ह॒त्यै॑। यम्। का॒म॒येत॑। प्र॒मा॒यु॒क
 इति॑ प्र—मा॒यु॒कः। स्या॒त्। इति॑। जि॒ह्वम्। त॒स्य॑। ए॒ति॑। घा॒र॒येत्। प्रा॒णमिति॑ प्र—अ॒नम्। ए॒व।
 अ॒स्मात्। जि॒ह्वम्। न॒यति॑। ता॒ज॒क्। प्रे॒ति॑। मी॒यते॑। शि॒रः। वै। ए॒तत्। य॒ज्ञ॒स्य॑। यत्। आ॒घा॒र
 इत्या॑—घा॒रः। आ॒त्मा। ध्रु॒वा। ६७ (५०) ॥ [६७] ॥ आ॒घा॒रमि॒त्या—घा॒रम्। आ॒घा॒र्ये॒त्या—
 घा॒र्य॑। ध्रु॒वाम्। स॒मिति॑। अ॒न॒क्ति॑। आ॒त्म॒न्न॒। ए॒व। य॒ज्ञ॒स्य॑। शि॒रः। प्र॒तीति॑। द॒धा॒ति। अ॒ग्निः।
 दे॒वाना॑म्। दू॒तः। आसी॑त्। दै॒व्यः। अ॒सु॒रा॒णाम्। तौ। प्र॒जाप॑तिमिति॑ प्र॒जा—प॒तिम्। प्र॒श्नम्।
 ऐ॒ताम्। सः। प्र॒जाप॑तिरिति॑ प्र॒जा—प॒तिः। ब्रा॒ह्म॒णम्। अ॒ब्रवी॑त्। ए॒तत्। वी॒ति॑। ब्रू॒हि। इति॑।
 ए॒ति॑। श्रा॒व॒य॒। इति॑। इ॒दम्। दे॒वाः। शृ॒णु॒त॒। इति॑। वा॒व। तत्। अ॒ब्रवी॑त्। अ॒ग्निः। दे॒वः। हो॒ता॑।
 इति॑। यः। ए॒व। दे॒वाना॑म्। तम्। अ॒वृ॒णी॒त॒। ततः॑। दे॒वाः। ६८ (५०) ॥ [६८] ॥ अ॒भ॒व॒न्न॒।
 पे॒रेति॑। अ॒सु॒राः। य॒स्य॑। ए॒वम्। वि॒दु॒षः। प्र॒व॒रमिति॑ प्र—व॒रम्। प्र॒वृ॒ण॒त॒ इति॑ प्र—वृ॒ण॒ते॑। भ॒व॒ति॑।
 आ॒त्म॒ना॑। पे॒रेति॑। अ॒स्य॑। भ्रा॒तृ॒व्यः। भ॒व॒ति॑। यत्। ब्रा॒ह्म॒णः। च॒। अ॒ब्रा॒ह्म॒णः। च॒। प्र॒श्नम्।
 ए॒या॒ता॒मि॒त्या—इ॒या॒ता॑म्। ब्रा॒ह्म॒णा॒य॒। अ॒धी॒ति॑। ब्रू॒या॒त्। यत्। ब्रा॒ह्म॒णा॒य॒। अ॒ब्रू॒या॒हेत्य॑धि—

आह॑ । आ॒त्मने॑ । अधी॑ति । आ॒ह । यत् । ब्रा॒ह्मण॑म् । परा॑हेति॒ परा—आह॑ । आ॒त्मान॑म् । परेति॑ ।
आ॒ह । तस्मा॑त् । ब्रा॒ह्मणः॑ । न । प॒रोच्य॑ इति॒ परा—उच्यः॑ ॥ [६९] ॥

(वा आ॒रण्या॑ऽश्रुवां रु॒न्धेऽथो॑ प॒शुभिः॑ सोऽब्रवी॑द् द॒र्षिणा॑र्ध्यं त्रयं इव ध्रु॒वा दे॒वा श्र॑त्वारि॒शच्च॑)

॥ ११ ॥

★

आयुः॑ । ते । आ॒युर्दा॑ इत्यायुः—दाः । अ॒ग्ने । एति॑ । प्या॒यस्व । समि॑ति । ते । अवे॑ति । ते ।
हे॒डः । उदि॑ति । उ॒त्तम॑मित्युत्—त॒मम् । प्रेति॑ । नः । दे॒वी । एति॑ । नः । दि॒वः । अ॒ग्नावि॑ष्णू
इत्य॒ग्ना—वि॑ष्णू । अ॒ग्नावि॑ष्णू इत्य॒ग्ना—वि॑ष्णू । इ॒मम् । मे । व॒रुण॑ । तत् । त्वा । या॒मि । उदि॑ति ।
उ । त्यम् । चि॒त्रम् ॥ अ॒पाम् । नपा॑त् । एति॑ । हि । अ॒स्थात् । उ॒पस्थ॑मित्युप—स्थम् । जि॒ह्वा॒नाम् ।
ऊ॒र्ध्वः । वि॒द्युत॑मिति॒ वि—द्युत॑म् । वसा॑नः ॥ तस्य॑ । ज्येष्ठ॑म् । म॒हि॒मान॑म् । वह॑न्तीः । हि॒रण्य॑—
वर्णा॑ इति॒ हि॒रण्य—वर्णाः॑ । परी॑ति । य॒न्ति । य॒हीः ॥ समि॑ति । ७० (५०) ॥ [७०] ॥ अ॒न्याः ।
य॒न्ति । उपे॑ति । य॒न्ति । अ॒न्याः । स॒मा॒नम् । ऊ॒र्वम् । न॒द्यः । पृ॒णन्ति॑ ॥ तम् । उ । शुचि॑म् ।
शुच॑यः । दी॒दि॒वाऽस॑म् । अ॒पाम् । नपा॑तम् । परी॑ति । त॒स्थुः । आपः॑ ॥ तम् । अ॒स्मे॒राः । यु॒व॒—
तयः॑ । यु॒वा॒नम् । म॒र्म॒ज्य॑मा॒नाः । परी॑ति । य॒न्ति । आपः॑ ॥ सः । शु॒क्रेण॑ । शि॒क्रे॒ना । रे॒वत् ।
अ॒ग्निः । दी॒दाय॑ । अ॒नि॒द॒ध्मः । घृ॒तनि॑र्णि॒गिति॑ घृ॒त—नि॑र्णि॒क् । अ॒प्सि॒स्वित्य॑प्—सु ॥ इन्द्रा॑व॒रु॒—
णयो॑रि॒तीन्द्रा॑—व॒रु॒णयोः॑ । अ॒हम् । स॒म्राजो॑रिति॒ सं—राजो॑ः । अ॒वः । एति॑ । वृ॒णे ॥ ता । नः ।
मृ॒डा॒तः । ई॒दृशे॑ ॥ इन्द्रा॑व॒रु॒णे॒तीन्द्रा॑—व॒रु॒णा । यु॒वम् । अ॒द॒ध्व॒राय॑ । नः । ७१ (५०) ॥ [७१] ॥
वि॒शे । जना॑य । म॒हि । श॒र्म । य॒च्छ॒तम् ॥ दी॒र्घ॒प्रय॑ज्युमिति॒ दी॒र्घ—प्र॑य॒ज्युम् । अती॑ति । यः ।
व॒नुष्य॑ति । व॒यम् । ज॒ये॒म । पृ॒त॒ना॒सु । दू॒ढ्यः ॥ एति॑ । नः । मि॒त्रा॒व॒रु॒णेति॑ मि॒त्रा—व॒रु॒णा ।
प्रेति॑ । बा॒ह॒वा ॥ त्वम् । नः । अ॒ग्ने । व॒रु॒णस्य॑ । वि॒द्वान् । दे॒वस्य॑ । हे॒डः । अवे॑ति । या॒सि॒सी॒ष्ठाः ॥
यजि॑ष्ठः । वह्नि॑तम् इति॒ वह्नि॑—त॒मः । शोशु॑चानः । वि॒श्वः । द्वे॒षाऽसि॑ । प्रेति॑ । मु॒मु॒ग्धि । अ॒स्मत् ॥
सः । त्वम् । नः । अ॒ग्ने । अ॒व॒मः । भ॒व । ऊ॒ती । नेदि॑ष्ठः । अ॒स्याः । उ॒षसः॑ । व्यु॑ष्टा॒विति॑ वि—
उ॒ष्टौ ॥ अवे॑ति । य॒ख्व । नः । व॒रु॒णम् । ७२ (५०) ॥ [७२] ॥ ररा॑णः । वी॒हि । मृ॒डी॒कम् ।
सु॒ह॒व इति॑ सु—ह॒वः । नः । ए॒धि ॥ प्र॒प्रेति॑ प्र—प्र । अ॒यम् । अ॒ग्निः । भ॒र॒तस्य॑ । शृ॒ण्वे । वी॑ति ।
यत् । सूर्यः॑ । न । रोच॑ते । बृ॒हत् । भाः ॥ अ॒भी॒ति । यः । पू॒रुम् । पृ॒त॒ना॒सु । त॒स्थौ । दी॒दाय॑ ।

दै॒व्यः । अ॒ति॒थिः । शि॒वः । नः ॥ प्रेति॑ । ते । य॒ख्वि॒ । प्रेति॑ । ते । इ॒य॒र्मि॒ । मन्म॑ । भुवः॑ । यथा॑ ।
 व॒न्द्यः । नः । ह॒वेषु॑ ॥ ध॒न्व॒न्न॒ । इ॒व । प्र॒पेति॑ प्र—पा । अ॒सि॒ । त्वम् । अ॒ग्ने॒ । इ॒य॒ख्वे॑ । पू॒र्वे॑ । प्र॒त्न॒ ।
 रा॒ज॒न्न ॥ [७३] ॥ वी॒ति॒ । पा॒ज॒सा । वी॒ति॒ । ज्योति॑षा ॥ सः । त्वम् । अ॒ग्ने॒ । प्र॒ती॒केन॑ । प्र॒ती॒ति॒ ।
 ओष॑ । या॒तु॒धा॒न्य॑ इति॑ या॒तु—धा॒न्यः ॥ उ॒रु॒ख्वे॒ष्वि॒त्यु॒रु—ख्वे॒षु॑ । दी॒द्यत् ॥ तम् । सु॒प्र॒ती॒-
 क॒मि॒ति॒ सु—प्र॒ती॒कम् । सु॒दृ॒श॒मि॒ति॒ सु—दृ॒श॒म् । स्व॒ञ्च॒म् । अ॒वि॒द्वा॒सः । वि॒दुष्ट॑र॒मि॒ति॒ वि॒दुः—
 त॒रम् । स॒पे॒म ॥ सः । य॒ख्वत् । वि॒श्वा॑ । व॒यु॒ना॒नि । वि॒द्वान् । प्रेति॑ । ह॒व्यम् । अ॒ग्निः । अ॒मृ॒ते॒षु॑ ।
 वो॒चत् ॥ अ॒हो॒मु॒च॒ इत्य॑हः—मु॒चे॑ । वि॒वेष॑ । यत् । मा॒ । वी॒ति॒ । नः । इ॒न्द्र॒ । इ॒न्द्र॒ । ख्व॒त्रम् ।
 इ॒न्द्रि॒या॒णि । श॒त॒क्र॒तो॒ इति॑ श॒त—क्र॒तो॒ । अ॒न्वि॒ति॒ । ते । दा॒यि ॥ [७४] ॥

(य॒हीः स म॑ध्व॒राय॑ नो वरु॒ण॑ राज॒ञ्च॒ श्रु॒तुश्च॒त्वा॒रि॒श॒च्च॑)

॥ १२ ॥

॥ हरिः ॐ ॥

द्वितीयकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः — पद पाठः — समाप्तः

अनुवाकाः	पञ्चशत्यः
१२	७४

ॐ